

Nr 139.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avtal rörande gruvskogarna i riket; given Stockholms slott den 5 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp.

Den 16 december 1932 anbefalldes Kungl. Maj:t kammarkollegiet att i samråd med kommerskollegium och domänstyrelsen inkomma med utredning och förslag, huruvida och i så fall på vad sätt i avseende å de skogar, vilka för närvarande förvaltas i enlighet med bestämmelserna i förordningen den 27 maj 1898 angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar, de s. k. bergverkskogarna, den till visst bergverk upplåtna rätten kunde bringas att upphöra eller beläggas med särskild avgift utöver vad redan nu kunde vara fallet eller ock nyttjanderättshavaren beredas tillfälle att förvärva sig äganderätt till hela eller viss del av den av honom nyttjade skogen.

Med anledning av detta uppdrag har kammarkollegiet i samråd med kommerskollegium och domänstyrelsen verkställt utredning rörande möjligheter-

na till en reglering av rätten till gruvskogarna enligt de alternativ, som angivits i uppdraget. Då det därvid befunnits, att ändring i nuvarande rättsläge icke lämpligen torde kunna åstadkommas annat än genom frivillig överenskommelse, hava förhandlingar i sådant syfte inletts med gruvskogarnas nyttjanderättshavare, och dessa förhandlingar ha resulterat i en preliminär uppgörelse rörande samtliga gruvskogar. Med tillkännagivande härav har kammarkollegiet i utlåtande den 31 mars 1941 underställt frågan om gruvskogarnas disposition Kungl. Maj:ts prövning.

Sedermera har överenskommelse träffats om ändrade grunder för värderingen av gruvskogarna, och kammarkollegiet har därefter i utlåtande den 25 februari 1943 meddelat, att kollegiet med tillämpning av dessa grunder träffat villkorliga avtal med nyttjanderättshavarna till de särskilda gruvskogarna om avveckling av bestående rättsförhållanden.

Jag torde nu få underställa Kungl. Maj:t frågan om dessa skogars framtida disposition.

Redogörelse för de särskilda gruvskogarna.

Bergverksskogarna äro av två slag: *bruksskogar*, som anslagits till bruk, huvudsakligen stångjärnshamrar och hyttor ägnade åt järntillverkning, samt *gruvskogar*, anslagna för understöd av gruvdrift. Av bruksskogarna torde numera återstå endast Kengis bruks kolfångsskog, vars avkastning emellertid sedan länge i sin helhet ingår till domänfonden, enär bruksdriften upphört. Såsom gruvskogar disponeras däremot fortfarande ett flertal fastigheter.

Rörande förvaltningen av dessa skogar gäller förordningen den 27 maj 1898 (nr 55 s. 1) angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar.

En redogörelse för de särskilda gruvskogarna finnes intagen i ett av kommerskollegium och domänstyrelsen den 23 november 1896 avgivet utlåtande rörande statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar. Ytterligare utredning har i förevarande ärende inom kammarkollegiet verkställts dels rörande skogarnas upplåtelse till och nyttjande under vederbörande gruvor samt övriga omständigheter som kunna inverka på gruvägarnas rätt och dels beträffande skogarnas nuvarande omfattning, värde och disposition. Av handlingarna i ärendet inhämtas rörande de särskilda skogarna i huvudsak följande.

1) *Burängsbergs gruvallmänning* (Burängsbergs gruvallmänning 1¹) i Grangårde socken, Kopparbergs län. Denna skog uppläts till Burängsbergs gruvor genom bergskollegiets resolution den 18 juni 1718, enligt vilken den ej skulle få användas »till kol eller andra behov än grubarbetets fortsättande».

Gruvskogen har åsatts rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 4 mars 1825.

Landareal:

skogsmark	472.10 hektar
övrig mark	36.64 »

Summa 508.74 hektar

Virkesförråd: 62,629 m³ (133 m³ per hektar skogsmark).

Taxeringsvärde: 89,000 kronor.

Rekognitionsavgift: 10 kronor 6 öre.

Skogsfångsbevilning: 80 kronor 50 öre.

Nyttjanderättshavare är Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, såsom ägare till Förenade utmålens gruvor, Kristinagruvan, Loggruvan och Kärrgruvan i Burängsbergsfältet. Ingen av gruvorna bearbetas för närvarande, men gruvrätten försvaras. Efter år 1907 har intet virke använts för de ändamål, för vilka skogen anslagits, utan virkesmedlen hava ingått till domänfonden. Mulbetet disponeras av nyttjanderättshavarna. Jakträtten är utarrenderad för domänfondens räkning.

2) *Grängesbergs gruvskog* (Grängesbergs gruvallmänning 1⁴) i Grangärde socken, Kopparbergs län. Denna skog brukas av ålder under Grängesbergs gruvor. Ursprunglig upplåtelse är icke känd, men »Grängesbergs gruveskog» nämnes redan 1666.

Gruvskogen har åsatts rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 4 mars 1825.

Landareal enligt värderingsinstrumentet:

skogsmark	614.42	hektar
inrösningsjord	81.04	»
övrig mark	77.37	»

Summa 772.83 hektar

Virkesförråd 72,701 m³ (118 m³ per hektar).

Senaste taxeringsvärde (däri ej ingår värdet å ägor om tillhoppa 156.37 hektar, vilka synas vara otaxerade): 122,700 kronor.

Rekognitionsavgift: 12 kronor 97 öre.

Skogsfångsbevilning: 103 kronor 75 öre.

Såsom nyttjanderättshavare anses ägarna till 58 nu drivna gruvor, som helt eller delvis äro belägna på gruvskogen. Av dessa gruvor tillhöra 26 Grängesbergs Grufveaktiebolag, 16 Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund och 16 Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag. Samtliga gruvägare hava för gruvförvaltningen sammanslutit sig till en förening, Grängesbergs Gemensamma Förvaltning. Endast gruvor tillhörande nämnda bolag äro föremål för regelrätt gruvarbete. Dessa bolag bruka såsom gruvägare regelbundet erhålla utsyning å gruvskogen. Något tidigare plögade även gruvor, tillhörande Björnbergs Grufveaktiebolag och Kungsgulve Aktiebolag, erhålla utsyning, men under de sista åren har intet virkesbehov för sistnämnda gruvor förelegat.

Utom nyttjanderättshavarna äro innehavarna av vissa lägenheter på gruvskogen jämlikt kungl. brev den 19 mars 1828 berättigade till nödigt skogsfång och mulbete på skogen.

En avsevärd areal av Grängesbergs gruvskog (enligt skogsindelningshandlingarna 148.07 hektar) är på arrende eller eljest upplåten till andra än nyttjanderättshavarna. Inflytande arrendeavgifter tillfalla delvis domänfonden och delvis nyttjanderättshavarna.

3) *Östanbergs gruvskog* består av två skogstrakter, gränsande intill varandra: Tuna-Östanbergsskogen (Östanbergs gruvallmänning 1⁴) i Gustafs socken, Kopparbergs län, och Norrbärke-Östanbergsskogen (Östanbergs gruvallmänning 1⁴) i Norrbärke socken, samma län. Båda lära av ålder hava varit anvisade åt de på den senare skogen belägna Östanbergs gruvor.

Sedan Stora Tuna och Gustafs socknars häradsrätt genom utslag den 6 oktober 1824 förklarar kronan berättigad till Tuna-Östanbergsskogen med rätt att laglikmätigt och fritt disponera över skogen, blev denna genom bergskollegiets utslag den 26 februari 1828 anslagen för därå belägna gruvors

behov och för brytningen vid Östanbergs gruvfält. Samtidigt åsattes båda skogarna rekognitionsavgift.

För hela gruvskogen gäller följande.

Landareal:

skogsmark	356.33	hektar
inrösningsjord	24.14	»
övrig mark	38.97	»

Summa 419.44 hektar

Virkesförråd: 49,492 m³ (139 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 74,200 kronor.

Rekognitionsavgift: 7 kronor 37 öre.

Skogsfångsbevilning: 59 kronor 50 öre.

Nyttjanderättshavare är Grufvaktiebolaget Lekomberg såsom ägare till Östanbergs gruvor, Oxbacksgruvan och $\frac{3}{4}$ av Tungruvan ävensom — under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd till förvärvet — jämlikt köpebrev den 19 februari 1943 återstående $\frac{1}{4}$ av Tungruvan.

Gruvdriften har varit nedlagd sedan år 1904, men gruvorna försvaras. Senast medgivna avverkning för gruvdriftens behov uttogs hösten 1904 eller möjligen våren 1905. Skogens avkastning torde därefter hava ingått till statsverket. Jakträtten är utarrenderad för domänfondens räkning.

4) *Torsåkers gruvallmänning* (Gruvskogen 1¹) i Torsåkers socken, Gävleborgs län. Denna skog, som tillhörde en år 1700 från bolbyarna och enskildas ägor avvittrad allmänningstrakt, blev av bergskollegiet den 16 december 1702 anslagen till byggningsvirke för Torsåkers gruvor. Sedan skogen under några få år på 1750-talet varit anvisad åt Klosters krutbruk, blev den genom Kungl. Maj:ts brev den 11 januari 1757 återställd till gruvorna.

Gruvskogen åsattes rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 21 oktober 1828.

Landareal:

skogsmark	294.65	hektar
inrösningsjord	2.23	»
övrig mark	13.77	»

Summa 310.65 hektar

Virkesförråd: 41,075 m³ (139 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 69,400 kronor.

Rekognitionsavgift: 4 kronor 85 öre.

Skogsfångsbevilning: 38 kronor 79 öre.

Nyttjanderättshavare är Aktiebolaget Svenska Kullagerfabriken, Hofors bruk, såsom ägare av Nyängs- och Storstrecksfälten, vilka gruvor drivas för fullt.

Mark-, jakt- och fiskearrenden hava upplåtits på gruvskogen. De båda senare uppbäras av domänfonden, men markarrendet delas mellan fonden och nyttjanderättshavaren.

5) *Bispbergs gruvskog* (Bispbergs gruveskog 1¹) i Sätters socken, Kopparbergs län. Skogen har av ålder brukats under Bispbergs gruvor. Ursprunglig upplåtelse är icke känd; i ett generalbergsamtets brev år 1640 nämnes att skogen »av ålder haver legat under Bissbergs gruva». I mål mellan gruvornas ägare och kronan om bättre rätt till skogen förklarade Sätters häradsrätt genom utslag den 20 juli 1825, vilket vann laga kraft, att skogen icke kunde annorlunda än i samma egenskap som andra bergverk och bruk underlagde rekognitions-skogar betraktas, och tilldömde i följd härav kronan äganderätten till skogen.

Bispbergs gruvskog har åsatts rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 21 april 1828.

Landareal:

skogsmark	304.35 hektar
inrösningsjord	5.48 »
övrig mark	7.74 »

Summa 317.57 hektar

Virkesförråd: 41,587 m³ (137 m³ per hektar).

Taxeringsvärde (däri ej ingår värdet å ett område om 26.64 hektar, som synes vara otaxerat): 64,500 kronor.

Rekognitionsavgift: 6 kronor 31 öre.

Skogsfångsbevilning: 50 kronor 50 öre.

Nyttjanderättshavare är Bispbergs Aktiebolag såsom ägare av Bispbergs gruvor, Dessa drivas för fullt.

Jaktarrende har för domänfondens räkning upplåtits på gruvskogen.

6) *Nisshytte gruvskog* (Nisshyttans överloppsskog 1^a) i Sätters socken, Kopparbergs län, anslags jämte annan skog enligt Kungl. Maj:ts brev den 13 juli 1647 och den 6 oktober 1648 till begagnande av Nisshytte gruvor och järnbruk. Nisshytte gruvor torde åtminstone delvis hava varit förenade med bruket i en hand. Gruvskogen och bruksskogen skildes genom bergskollegiets utslag den 22 mars 1784, därvid den senare belades med rekognition.

År 1814 hölls en bergmästareförrättning för att utröna, huruvida ägaren av Nisshytte masugn för blåsningens jämna uppehållande vore i behov att få behålla den till masugnen (bruket) anslagna rekognitionsskogen. Därvid påstodo ägarna till masugnen sådan i punkt 8 av kungörelsen den 4 februari 1811 angående användandet av de till bergverken och brukten upplåtna rekognitionsskogar oförmäld »mera bestämd besittningsrätt» till den Nisshyttan anslagna kronoskogen, att »de angående upplåtelsen tagna författningar» ej finge rubbas utan frivillig överenskommelse. Med anledning härav förklarade Kungl. Maj:t i resolution den 3 december 1823 bland annat, att en dylik bestämdare besittningsrätt till ifrågavarande allmänningsskog ej ägde rum, och att denna skog, som anslagits dels under namn av gruvskog till Nisshytte gruvor, dels såsom rekognitionsskog till Nisshytte masugn samt åren 1690 och 1784 blivit taxerad till viss skogsöresavgift, ingalunda vore masugnsägare upplåten på andra villkor än sådana, som för rekognitions- och gruvskogar i allmänhet vore gällande, utan komme densamma att begagnas för det ändamål, vartill den vore upplåten, och sålunda förbli under Nisshytte gruvor så länge och intill dess därom framdeles kunde bliva annorlunda förordnat.

I mål mellan bruksägaren och kronan om bättre rätt till gruvskogen blev äganderätten genom vederbörande lagmansrätts lagakraftvunna dom den 5 september 1845 tilldömd kronan på grund av urminnes hävd.

Kammar- och bergskollegierna hava genom utslag den 8 februari 1840, härutinnan fastställt av Kungl. Maj:t den 3 december 1842, åsatt gruvskogen rekognitionsavgift.

Landareal:

skogsmark	168.59 hektar
övrig mark	54.33 »

Summa 222.92 hektar

Virkesförråd: 26,469 m³ (157 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 19,800 kronor.

Rekognitionsavgift: 4 kronor 9 öre.

Skogsfångsbevilning: 32 kronor 75 öre.

Nyttjanderättshavare är Bispsbergs Aktiebolag såsom ägare av Nissshyttefältet. Samtliga gruvor hade varit nedlagda sedan år 1904, men gruvrätten är bevarad för vissa av dem. Under senare år torde all avverkning hava tillfallit domänfonden. Jakträtten är utarrenderad för domänfondens räkning.

På gruvskogen är upplåtet ett utmålslagt område för Nissgruvornas och Fallgruvans utmål. För Nissgruvornas utmål, vilket inräknats i ovan lämnade uppgifter för gruvskogen, gäller följande:

Landareal:

skogsmark	6.78 hektar
övrig mark	0.27 »

Summa 7.05 hektar

Virkesförråd: 822 m³ (121 m³ per hektar).

7) *Dannemora gruvallmänningar*, Uppsala län. Dessa allmänningar äro till antalet tre: a) den norra, b) den västra och c) den södra. De båda förstnämnda äro belägna i Films socken, den sistnämnda i Morkarla och Rasbokils socknar. I jordregistret redovisas allmänningarna såsom två fastigheter, den ena under Films socken (Dannemora 2¹) och den andra under Morkarla socken (Dannemora gruvallmänning 1¹). Sedan bergskollegiet år 1688 för Dannemora gruvor hemställt om avvittring av vissa allmänningstrakter, vilka skulle kunna »förmåligast till gruvans behov frikallas», och på grund härav ovan nämnda allmänningstrakter genom skogskommissionens för norra Uppland domar den 4 juli 1696 blivit avvittrade, förklarades i Kungl. Maj:ts brev den 10 augusti samma år, att Kungl. Maj:t samtyckt, att dessa skogar skulle »komma gruvan till hjälp och understöd». Genom samma brev medgavs, att de på allmänningarna belägna torp, ängar och röjningsmarker finge under gruvan behållas mot att de jämte allmänningarna skattlades. Allmänningarna blevo, liksom övriga gruvskogar, genom Kungl. Maj:ts brev den 11 december 1696 befriade från rekognitionsavgift, men sex lägenheter på allmänningarna hava sedermera skattlagts. Tre av dessa hava köpts till skatte av gruvägarna.

En del av södra allmänningen, den sedermera s. k. Sågparken om cirka 326 hektar skogsmark, vilken numera upptagits i jordregistret för Morkarla socken såsom särskild fastighet under benämningen Sågparken 1¹, blev genom utslag den 3 maj 1749 av bergskollegiet tilldelad Österby bruk mot det att bruket på sin mark skulle behålla visst antal gruvarbetarehushåll från andra bruk. Sågparken innehaves alltjämt av Österby bruk och förvaltas icke enligt bestämmelserna i 1898 års förordning.

Dannemora gruvallmänningar åsattes rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 21 oktober 1828. Rågångsreglering och ägoutbyten kring allmänningarna hava verkstälts på 1880-talet.

Landareal:	norra allm. (hektar)	västra allm. (hektar)	södra allm. (hektar)	totalt (hektar)
skogsmark	368.95	203.95	814.40	1,387.30
inrösningsjord	2.50	6.70	8.05	17.25
övrig mark	147.55	36.35	51.25	235.15
Summa	519.00	247.00	873.70	1,639.70

Virkesförråd:	norra allm.	västra allm.	södra allm.	totalt
m ³	29,649	17,842	96,847	144,338
m ³ per hektar	80	87	119	104
Taxeringsvärde (kronor)	45,500	29,700	182,400	257,600

I ovan lämnade uppgifter har den s. k. Sågparken icke medräknats.

Rekognitionsavgift: 20 kronor 7 öre.

Skogsfångsbevilning: 160 kronor 62 öre.

Vid taxeringen till rekognitionsavgift har den s. k. Sågparken medräknats.

Nyttjanderättshavare är Aktiebolaget Dannemora Gruvor såsom ägare av Dannemora gruvor. Dessa drivas för fullt.

I december 1931 stormföllades en betydande kvantitet skog på allmänningarna. Av försäljningsmedlen för stormfällt virke på södra och i viss utsträckning även på norra och västra allmänningarna har jämlikt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev den 12 februari 1932 bildats en fond, vars avkastning enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 oktober 1935 skall användas till samma ändamål, vartill allmänningarna anslagits. Fondens kapitalbelopp, 70,779 kronor 56 öre, har placerats i obligationer. Avkastningen uppbäres av nyttjanderättshavaren.

Domänstyrelsen har upplåtit jaktarrende på allmänningarna.

8) *Nordmarks gruvallmänning* (Nordmarks Gruveallmänning 1¹) i Nordmarks socken, Värmlands län. Enligt 1896 års utlåtande skulle denna skog hava anvisats åt Nordmarks gruvor genom bergskollegiets utslag den 14 oktober 1685. Nyare undersökningar giva emellertid vid handen, att en gruvallmänning, antagligen identisk med förevarande, varit tilldelad Nordmarks gruvor redan vid mitten av 1650-talet. Exempelvis framgår av 1657 års gruvtingsprotokoll, att talan anstälts mot borgmästaren och bruksägaren Johan Börjesson i Karlstad, emedan denne huggit och använt ett parti ved från »kronans enskilda skog», vilken ej finge brukas till ved utan blott vid förefallande stora ras och till gruvornas »högnödigheter». Ytterligare åverkan å skogen synes sedermera hava skett, ty vid en inspektionsresa i trakten år 1670 åstadkom advokatfiskalen A. Kenzel, att Nordmarks gruvors allmänning ånyo uttryckligen reserverades till dess »särdeles tarvor» och att bergmännen förbjödos att där hugga gruvved.

Rekognitionsavgift har åsatts allmänningen genom bergskollegiets utslag den 17 december 1828.

Landareal:

skogsmark	125.44	hektar
inrösningsjord	42.50	»
övrig mark	72.31	»

Summa 240.25 hektar

Virkesförråd: 13,099 m³ (104 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 25,900 kronor.

Rekognitionsavgift: 2 kronor 94 öre.

Skogsfångsbevilning: 23 kronor 50 öre.

Nyttjanderättshavare är Uddeholms Aktiebolag såsom ägare till Nordmarks gruvor. Dessa drivas för fullt.

I fastigheten Nordmarks Gruveallmänning 1¹ ingår utom gruvskogen även det s. k. blecket eller odalfältet vid Nordmarks gruvor med en areal av omkring 106 hektar. En del, 28.19 hektar, av odalfältet utgör dock vederlag för ett område, som frångått gruvskogen enligt markbyte, fastställt genom Kungl. Maj:ts brev den 24 mars 1768.

9) *Bredrevens gruvallmänning* (Bredrevens gruveallmänning 1¹) i Gåsborns socken, Värmlands län. Å en år 1703 uppräntad karta med beskrivning över »kronans allmänning Dalskogen» i Filipstads bergslag upptages denna gruvskog med samma gränser som nu under benämningen Persbergs gruveallmänning. Enligt beskrivningen var skogen »anslagen Persbergs gruva, då

skogsdelningen skedde vid Lesjöforshammar». Genom bergskollegiets utslag den 23 januari 1726 reserverades skogen härefter för Persbergs gruvors och allmänna bergslagens förnödenheter av bygnings- och storvirke.

Enligt bergskollegiets utslag den 17 december 1828, varigenom skogen åsattes rekognitionsavgift, hade utsyningar å skogen av timmer och byggnadsvirke i senare tid blivit gjorda dels för Persbergs och dels för Långbans gruvors behov. Vartdera gruvlaget skulle enligt överenskommelse dem emellan erlægga halva rekognitionsavgiften. Enligt utslaget skulle härigenom dock icke någon rubbning äga rum i de förut angående gruvskogarnas begagnande i Värmland meddelade stadganden, varför ock, om utsyning för annat gruvlag skulle beviljas, detsamma borde bidra till rekognitionsavgiftens erläggande.

År 1831 delades gruvskogen i två delar eller block, av vilka block I där- efter disponerats av Persbergs gruvor och block II av Långbans gruvor.

Landareal:	block I (hektar)	block II (hektar)	totalt (hektar)
skogsmark	141.94	137.45	279.39
övrig mark	18.76	19.15	37.91
Summa	160.70	156.60	317.30

Virkesförråd:			
m ³	18,959	15,976	34,935
m ³ per hektar	134	116	125
Taxeringsvärde (kronor)	27,600	24,400	52,000

Rekognitionsavgift: 4 kronor 24 öre.

Skogsfångsbevilning: 33 kronor 94 öre.

Nyttjanderättshavare är till block I Persbergs Grufve Aktiebolag och till block II Grufveaktiebolaget Långban. Såväl Persbergs som Långbans gruvor drivas.

10) *Hornkullens gruvallmänning* (Hornkulls Gruveallmänning 1¹) i Krop- pa socken, Värmlands län. Denna skog skulle enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 januari 1717 i fortsättningen såsom dittills bibehållas till Persbergs gruvors förnödenhet. Genom brev den 28 juni 1725 förklarade sig bergskolle- giet härefter vilja efterlåta gruvbrytarna vid Persberget, vilka icke hade till- gång till någon egen skog och därför anhållit att med Hornkullens krono- skog underhjälpas, att få till gruvbrytningen nyttja Hornkullsskogen på vissa till kronan »återkallade» hemmansägor, dock att icke något hygge å skogen finge ske utan föregången utsyning, på det att skogen ej måtte hår- dare angripas än att den i framtiden alltid kunde vara tillräcklig för gruvan.

Hornkullens gruvallmänning har åsatts rekognitionsavgift genom bergskol- legiets utslag den 17 december 1828.

Landareal:	
skogsmark	851.43 hektar
övrig mark	222.50 »
Summa	1,074.02 hektar

Virkesförråd: 104,247 m³ (122 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 103,200 kronor.

Rekognitionsavgift: 8 kronor 15 öre.

Skogsfångsbevilning: 65 kronor 17 öre.

Nyttjanderättshavare är Persbergs Grufve Aktiebolag såsom ägare till Persbergs gruvor. Dessa drivas för fullt.

Utom nyttjanderättshavaren tillkommer utsyningsrätt ägarna till fem på gruvskogen belägna torp, vilken utsyningsrätt genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 februari 1865 begränsats till en åbos årsbehov för varje torp.

Jakträtten är utarrenderad för domänfondens räkning.

11) *Persbergs östra gruvallmanning* (Persbergs Östra Gruveallmanning 1^a) i Färnebo socken, Värmlands län. Enligt nyare undersökningar torde denna gruvallmanning utgöra åtminstone en del av den gruvskog, som vid gruvstämman den 12 augusti 1653 tilldelades vissa hyttor vid Persberg (»Till gruvskog samtycktes, att Långbanshyttan, Horrsjön, Gåsborn, Örlingen och Sängen skall efter denna dag taga sin gruvskog när emellan Born och Yngshyttan ovan landsvägen»). Skogen synes sedermera helt ha inkräktats av Yngshyttan, men torde delvis ha återställts genom bergssynerättens dom den 21 september 1748 och bergskollegiets utslag den 8 maj 1751, varigenom skogen förklarades för en Persbergs gruvor av ålder tillhörig gruvskog att nyttjas till gruvornas behov efter laga utsyning.

Rekognitionsavgift har åsatts allmanningen genom bergskollegiets utslag den 17 december 1828.

Landareal:

skogsmark	34.63 hektar
övrig mark	5.45 »
	<hr/> Summa 40.08 hektar

Virkesförråd: 3,798 m³ (110 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 5,100 kronor.

Rekognitionsavgift: 46 öre.

Skogsfångsbevilning: 3 kronor 67 öre.

Nyttjanderättshavare är Persbergs Grufve Aktiebolag såsom ägare av Persbergs gruvor.

12) *Guldsmedsboda gruvallmanning* (Guldsmedsboda 2^a) i Kvistbro socken, Örebro län, synes hava blivit upplåten år 1671 till de därå belägna Kärr-, Boj- och Mossgruvorna, men någon upplåtelsehandling har ej återfunnits.

Genom bergskollegiets utslag den 3 november 1828 har gruvskogen åsatts rekognitionsavgift.

Landareal:

skogsmark	165.68 hektar
inrösningsjord	11.36 »
övrig mark	22.57 »
	<hr/> Summa 199.61 hektar

Virkesförråd, 26,389 m³ (159 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 45,500 kronor.

Rekognitionsavgift: 2 kronor 77 öre.

Skogsfångsbevilning: 20 kronor 12 öre.

Nyttjanderättshavare är Hasselfors Bruks Aktiebolag såsom ägare till Kärr- och Bojgruvorna. Dessa gruvor försvaras men ha icke drivits på länge. Praktiskt taget hela skogsavverkningen har under senare år försålts för domänfondens räkning.

Mark- och jaktarrenden hava av domänstyrelsen upplåtits på gruvskogen.

13) *Kronobergs gruvallmanning* (Kronoberg 1^a) i Kvistbro socken, Örebro län, anvisades till Velamshytte, numera Kronobergs gruvor genom bergskol-

legiets brev den 1 juni 1689. Gruvorna voro Svanabergsgruvan, Kärrgruvan, Björkgruvan (sannolikt identisk med den nuvarande s. k. gamla Kronobergsgruvan), Isalunnagruvan och Bäckgruvan. Allmanningen utgjorde en del av en år 1652 till Villingsbergs bruk upplåten skogstrakt, varmed dock var förbunden skyldighet för bruksägaren att meddela Velamshytte gruvor »erforderlig skogsförnödenhet». Det för gruvorna anvisade området avrösades år 1745 från Villingsbergs bruks gamla allmanning.

Bergskollegiet förklarade i utslag den 29 april 1813, fastställt av Kungl. Maj:t den 22 april 1814, att upplåtelsen av skogen icke »medfört eller kunnat medföra någon beständig nyttjanderätt såsom beroende av malmfångets beständighet samt gruvornas bruk eller mindre behov av skog», varav följde att, om gruvornas behov minskades, eller, i anseende till deras ödeläggning, alldeles upphörde, kronan ägde i förhållande därefter »en ostridig rätt till skogens ytterligare disposition», samt att gruvorna aldrig erhållit någon vidsträcktare rätt till allmanningens nyttjande än som svarade mot deras behov. I följd härav och emedan upplyst vore, att gruvorna dåmera, då ved och eldsättning till malmens lösbrytning (»tillmakning») ej vidare nyttjades och då malmfångst ej utgjorde mer än knappast en tredjedel mot förr samt alltså gruvorna icke kunde behöva det vidsträckta utrymme de dittills haft, prövade kollegiet skäligt bestämma att, utan avseende å en av vederbörande åberopad råskillnad, skogens ålitande skulle avpassas efter gruvornas verkliga behov. Vidare förklarade bergskollegiet, att bruket borde återfå nyttjanderätten till gruvskogen, dock med villkor att Kronobergs gruvor finge sin förnödenhet av virke.

Mellan Villingsbergs bruksägare och Kronobergs gruve lag träffades emellertid den 27 maj 1816 inför bergstingsrätten i orten förening rörande avrösning för gruve laget av viss del av Kronobergs allmanning. Denna förening fastställdes av bergskollegiet den 9 augusti 1819.

Gruvallmanningen åsattes härefter rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 3 november 1828.

Landareal:

skogsmark	184.58 hektar
inrösningsjord	3.02 »
övrig mark	21.20 »

Summa 208.80 hektar.

Virkesförråd: 21,761 m³ (118 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 26,000 kronor.

Rekognitionsavgift: 2 kronor 91 öre.

Skogsfångsbevilning: 23 kronor 25 öre.

Nyttjanderättshavare är Kronobergs Grufvebolag, vars intressenter äro Hasselfors Bruks Aktiebolag och Hällefors Bruks Aktiebolag till hälften vardera, såsom ägare till Kronobergs gruvor. Dessa hava icke bearbetats på länge utan ligga såsom malmreserv. Praktiskt taget all avverkning under senare år har försålts för domänverkets räkning.

På Kronobergs gruvallmanning äro flera gruvutmål belägna. För utmålsområdet, sådant detta avfattats å en år 1942 av distriktslantmätaren Arvid Torvald upprättad karta, gäller följande:

Landareal:

skogsmark	24.63 hektar.
-----------------	---------------

Virkesförråd: 2,310 m³ (94 m³ per hektar).

14—17) *Dalkarlsbergs gruvallmänningar* i Vikers socken, Örebro län, nämligen 14) *Mellantrakten* (Mellantrakten 1¹), 15) *Västra öken eller Nya Vikers öken* (Nya Vikar och Skrikarhyttan 1¹) 16) *Fagerbo* (Fagermo eller Fagerbo 1¹), ursprungligen bestående av två skilda skogstrakter: 16 a) *Fagerbo allmänning* och 16 b) *Fagerbotrakten*, 16^{1/2}) *Kartela ö* (Kartela ö 1¹) samt 17) *Bengtstorps öken* (Bengtstorps öken 1¹). Rörande de särskilda skogarna framgår av utredningen följande.

15) *Västra öken* och 16 a) den tidigare s. k. *Fagerbo allmänning*. Genom bergskollegiets brev den 1 juni 1689 anvisades tre allmänningstrakter, vilka borde avmätas och avvittras till Dalkarlsgruvornas drivande. Av dessa trakter motsvarar den ena utan tvivel Fagerbo allmänning. Vidare synes en skogstrakt hava utbrutits, som motsvarar Västra öken. Sistnämnda skog blev emellertid först senare definitivt lagd under gruvorna.

16^{1/2}) *Kartela ö* blev genom bergskollegiets utslag den 27 mars 1797, tills vidare och intill dess kollegiet för bergslagens tjänst kunde finna för gott annorlunda förordna, upplåten till betjäning för Dalkarlsbergs gruvor mot utgörande av åsatt rekognitionsavgift. Gruvornas rätt att därefter som dittills disponera allmänningen fastställdes genom Kungl Maj:ts beslut den 15 april 1817, vari anföres, att allmänningen »skall vara behövelig för Dalkarlsbergs gruvelag, både för dess förnödenhet av timmer och även för den nytta ett å allmänningen anlagt torp, såsom skogvaktareboställe, skall medföra, i anseende till vården av såväl denna som gruvelagets andre däromkring belägne skogstrakter».

17) *Bengtstorps öken* lär tidigare hava nyttjats under Bengtstorps hytta, vilken emellertid ödelades år 1721. Enligt obestyrt uppgift blev skogen därefter, troligen omkring år 1740, anslagen Dalkarlsbergs gruvor. I 1769 års bergmästarrelation uppgives emellertid, att allmänningen nyttjats av Bengtstorps bergsmän intill år 1764, då det »allmänna förbudet» (bergsordningar III sid. 196) utkom, samt att Bengtstorpsborna därefter fått tillstånd att under vissa år nyttja densamma mot rekognitionsavgift. Någon samtida uppgift, att Dalkarlsbergs gruvelag vid denna tid skulle ägt rätt till allmänningen, har icke påträffats. Enligt bergmästaren Bergenskölds relation 1784 hörde emellertid såväl Bengtstorps som Skrikarhytte, Boxbo och Gamla Vikers allmänningar »egentligen» under Dalkarlsbergs gruvelag. Senare har Bengtstorps öken i likhet med Mellantrakten och Fagerbotrakten befunnits utgöra en del av den s. k. Skrikarhytte allmänning (se nedan).

14) *Mellantrakten* och 16 b) den s. k. *Fagerbotrakten*. Den tidigare s. k. Skrikarhytte allmänning, som synes hava nyttjats av Skrikarhytte bergsmän, nämnes icke i bergskollegiets brev den 1 juni 1689. Sedan allmänningen år 1746 ställts under förbud, anförde Skrikarhytte bergsmän år 1758 besvär hos bergskollegiet över denna åtgärd samt påkallade 30 år senare, då ärendet ännu ej blivit avgjort, prövning av besvären. I ärendet styrktes, att vederbörande häradsrätt genom två domar omkring år 1660 (se 1896 års utlåtande) tilldelat bergsmän i Skrikarhyttan två områden av denna allmänning. Då kollegiet ej kunde avgöra, om hela allmänningen härigenom upplåtits eller om någon del därav ännu kunde anses odisponerad, anbefalldes kollegiet den 1 december 1789 utredning härom och avmätning av skogstrakterna. Vid syn den 23 och 28 december 1789 befanns, att sedan Skrikarhyttans skogslotter utlagts, tre områden återstodo odisponerade, nämligen Bengtstorps öken och de båda skogstrakter, som senare benämnts Mellantrakten och Fagerbotrakten. Den 3 december 1793 avgjorde kollegiet en ansökan av Dalkarlsbergs gruvelag om tilldelning av bland annat en skogstrakt, som motsvarade den gamla s. k. Skrikarhytte allmänning. Kollegiet fann icke skäl att till gruvorna upplåta flera allmänningar än som redan blivit den an-

slagna, »utan böra de ännu odisponerade bergslagsskogar bibehållas under publik vård såsom en tillgång vid oförmodade händelser samt till understöd för sådane verk och inrättningar, som icke hava egen tillgång av skog och virke. Till följe varav så väl detta som andre gruvelag vid påkommande behov kunna erhålla biträde av allmänningarne, enär sådant behörigen varder anmält, och k. kollegium efter föregången prövning av behovet och tillgången, därtill sitt bifall lämnat». Vid enstaka tillfällen i fortsättningen beviljade kollegiet utsyning för Dalkarlsbergs gruvor från nu ifrågavarande allmänningsstrakter. I bergmästarerelation 1814 upplyses att Dalkarlsbergs gruvor »stundom tillförene fått utsyning» av byggnadsvirke från de mindre på Skrikarhytte öken odisponerade allmänningsstrakter.

År 1815 anhöllo Skrikarhytteborna att få till skatte lösa vissa allmänningsstrakter, däribland Västra öken, Fagerbo allmanning, Fagerbotrakten, Mellantrakten och Bengtstorps öken. Ansökningen bestreds av Dalkarlsbergs gruvelag, som å sin sida anhöll om företrädesrätt till skattelösen av nämnda allmänningsstrakter jämte Kartela ö allmanning. I kammar- och bergskollegiernas i ärendet avgivna utlåtande den 19 december 1815 betecknades allmänningsarna på följande sätt: »Gamla och Nya Vikers med Fagermo allmanning, jämte den så kallade Skrikarhytte öken, vilka dels blivit Dalkarlsbergs gruvelag upplåtne, dels ock efter erhållne utsyningar för gruvornes behov begagnade.» Kungl. Maj:t fann enligt beslut den 27 augusti 1816 icke skäl bifalla hyttelagets ansökan. I anledning av gruvelagets ansökan om skatteköp förklarade Kungl. Maj:t, att de gruvorna anslagna allmänningsstrakter finge därefter som ditills under gruvelagen förbliva och till gruvornas behov användas.

Genom bergskollegiets utslag den 14 februari 1828 fastställdes rekognitionsavgift för samtliga Dalkarlsbergs allmänningar utom Kartela ö.

Landareal (hektar):	Mellantrakten	Västra öken	Fagerbo Kartela ö	Bengtstorps öken	Totalt
skogsmark	127.72	404.93	108.06	76.62	717.33
inrösningsjord	7.29	7.92	—	—	15.21
övrig mark	9.69	110.60	7.22	21.31	148.82
Summa	144.70	523.45	115.28	97.93	881.36

Virkesförråd:

m ³	16,045	37,136	11,143	7,269	71,593
m ³ per hektar	126	92	103	95	100
Taxeringsvärde (kronor) . .	17,200	55,000	11,500	7,900	91,400

Rekognitionsavgift: 6 kronor 42 öre.

Skogsfångsbevillning: 51 kronor 37 öre.

Nyttjanderättshavare är Stribergs grufveaktiebolag såsom ägare av Dalkarlsbergs gruvor, vilka drivas för fullt.

Domänfonden uppbär jaktarrrende från Dalkarlsbergs gruvallmänningar.

18) *Lomfly gruvallmanning* (Lomfly 1^a) i Nora socken, Örebro län, anslags genom bergskollegiets brev den 1 juni 1689 till Stribergs och Klacka gruvor. Sedan bergskollegiet den 11 april 1748 medgivit att Rökärns kopparverk finge begagna sig av Lomfly allmanning »till kols anskaffande för malmens uppbrukande», säges allmanningen i bergverksrelation 1763 vara genom 1689 års brev förlagd under Klacka samt Nybergs och Stribergs järngruvor »i avseende till timmer och byggningsvirke», medan kolskogen sedermera anslagits Rökärns kopparverk till betjäning.

År 1797 begagnades gruvskogen endast av Klacka gruvelag, och varken Stribergs eller Nybergs gruvelag synes sedermera hava gjort anspråk på skogen (jämför dock nedan).

Rekognitionsavgift åsattes gruvskogen genom bergskollegiets utslag den 5 mars 1828.

Landareal:

skogsmark	38,86 hektar
övrig mark	24.11 »
	Summa 62.97 »

Virkesförråd: 4,085 m³ (105 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 5,900 kronor.

Rekognitionsavgift: 37 öre.

Skogsfångsbevilning: 3 kronor.

Nyttjanderättshavare har tidigare varit Klacka och Lerbergs gruvaktiebolag såsom ägare till Klacka odalfälts utmål, vilket jämlikt kommerskollegiets beslut den 4 december 1913 bildats genom sammanläggning av de tidigare bestående utmålen för Klacka odalfält och Stora Lerbergsgruvan. I en framställning till kommerskollegium den 7 november 1929 bekräftade Stribergs grufveaktiebolag samt Klacka och Lerbergs gruvaktiebolag en överenskommelse, som skulle hava träffats år 1797, att Lomfly gruvskog skulle disponeras av Klacka-Lerbergs gruvfält och Lönnbottens gruvskog, som likaledes ursprungligen anslagits för Klacka och Stribergs och Stribergs och Åsbobergs gruvfält. Bolagen anhöllo nu om kommerskollegii fastställelse av överenskommelsen. I ett den 14 december 1929 dagtecknat tillägg till framställningen förklarade bolagen, att överenskommelsen skulle gälla, så länge vardera bolaget dreve sin rörelse i den omfattning som erfordrades för erhållande av utsyning från respektive allmänning. Om det ena bolaget nedlade sin gruvrörelse, skulle överenskommelsen anses hävd och det andra bolaget hava rätt till jämväl det förra bolagets allmänning. Kommerskollegium prövade i resolution den 10 september 1930 skäligt medgiva *ej mindre* att utsyning av virke för gruvdriftens behov finge efter författningenlik prövning av virkesbehovet äga rum dels för Klacka-Lerbergs gruvfält från Lomfly gruvallmänning och dels för Stribergs med Åsbobergs gruvfält från såväl Lönnbottens gruvallmänning (nr 21 nedan) som Åsbobergs gruvallmänning eller däremot utbytt fastighet (nr 22 nedan), *än även* att, i den mån virkestillgången i någon av dessa skogar medgäve utsyning utöver vad som kunde åtgå för tillgodoseende av virkesbehovet för den eller dem som sålunda medgivits utsyning från skogen, utsyning på sätt och under villkor som förut sagts finge äga rum jämväl för sådant gruvfält bland de ovan nämnda, vilket icke enligt kollegii förut genom resolutionen lämnade medgivande skulle hava varit berättigat att erhålla utsyning från skogen ifråga, allt dock under villkor att sådan tillkommande nyttjanderättshavare skulle hava att i mån av erhållen utsyning deltaga i de utgifter för allmänningen, vilka åvilade nyttjanderättshavaren.

Driften vid Klacka-Lerbergs gruvfält nedlades år 1935 på grund av att gruvorna utbrutits. Samtidigt likviderade Klacka och Lerbergs gruvaktiebolag och uppgick i Stribergs grufveaktiebolag. Därefter har sistnämnda bolag såsom ägare av Stribergs och Åsbobergs gruvfält ärligen sökt och erhållit utsyning från Lomfly allmänning.

19)—20) *Pershytte gruvallmänningar* i Nora socken, Örebro län., nämli-
gen 19) *Gyttorps södra allmänning* (Gyttorps norra och södra allmänning 1^a),

19^{1/2}) *Gyttorps nya allmanning* (Gamla Pershyttan 4¹⁶, förvärvad i utbyte mot Gyttorps norra allmänningens västra del) samt 20) *Pershytte utmål eller Hageby och Fibbhytte allmanning* (Hagby och »Tibbhyttan» 1¹). Rörande de särskilda skogarna framgår av utredningen följande.

19) och 19^{1/2}) Området för *Gyttorps norra och södra allmänningar* har ursprungligen tillhört det gamla hemmanet Gyttorp, som genom bytesbrev den 23 augusti 1607 och stadfästelse därå den 7 mars 1617 förvärvats av kronan. Enligt bergskollegiets brev den 1 juni 1689 anslogs »Gyttorpsskogen» tillika med Hageby och Fibbhytte allmänningar till Pershytte gruvor, »då ock någre skogslöse hyttor såsom Bengstorp, Ås och en del bergsmän vid Pershyttan kunna därjämte bliva hulpne» (se 1896 års utlåtande). Sedan Nora stad, som tidigare erhållit mulbetes- och skogs fångs rätt å skogen, anhållit att få skogen sig åter tilldelad, förklarade Kungl. Maj:t i brev den 26 juli 1726, att det vore för riket gagneligare att hemmanet Gyttorp lämnades och återlades under Pershytte gruvor för allmänningsskogens skull än att det lades till staden.

Redan 1674 hade skattläggning förrättats å hemmanet Gyttorpsgårde nr 1, vilket torde bestå av det gamla hemmanet Gyttorps inägor. Senare ha vissa lägenheter på allmanningen skattlagts, vilka därefter alla blivit lösta till skatte. I mål mellan ägaren av hemmanet Gyttorpsgårde nr 1 och kronan m. fl. förklarade lagmansrätten i dom den 24 november 1821, som slutligt fastställdes av Kungl. Maj:t den 26 maj 1826, att allmanningen icke kunde betraktas såsom någon Gyttorpsgårdes avsondrade skattetillhörighet samt att således större eller mindre del därav icke heller kunde läggas till hemmanet, varför kärandens därom gjorda påståenden ogillades.

Den öster om den s. k. Tingstadsvägen belägna delen av Gyttorps norra allmanning synes i början av 1700-talet hava upplåtits till Rökärns kopparverk; upplåtelsen bekräftades genom bergskollegiets utslag den 11 april 1748. Denna allmänningssdel disponerades sedan för olika ändamål, intill dess den år 1797 anslogs till Åsbobergs gruvors betjäning (se vidare Åsbobergs nya gruvallmanning nr 22 nedan).

Södra allmanningen och norra allmänningens västra del åsattes rekognitionsavgift genom kammar- och kommerskollegiernas utslag den 1 december 1874. Genom Kungl. Maj:ts brev den 30 april 1926 förordnades, att domänstyrelsen finge med Nitroglycerinaktiebolaget träffa avtal om byte av norra allmänningens västra del mot fastigheten Gamla Pershyttan 4¹⁶, därvid kronan skulle erhålla en mellangift av 30,000 kronor, att sistnämnda fastighet skulle disponeras såsom gruvskog och att följaktligen den rekognitionsavgift, som fastställdes för allmänningssdelen, i stället skulle utgå för Gamla Pershyttan 4¹⁶ och erläggas av nyttjanderättshavaren, samt att mellangiften skulle avsättas till en särskild fond, vars avkastning skulle användas till samma ändamål, vartill gruvskogen vore anslagen. Bytesavtal av angivet innehåll träffades den 14 juni 1926.

20) *Pershytte utmål* motsvarar de tidigare s. k. Hageby och Fibbhytte allmänningar, vilka genom bergskollegiets brev den 1 juni 1689 upplåtits till Pershytte gruvor. Hageby allmanning utgjorde den norra och Fibbhytte allmanning den södra delen av den nuvarande gruvskogens område. — Hageby allmanning hade före 1689 års skogstilldelning varit anslagen Hageby hammare. År 1738 uppgav Pershytte gruvlag hos bergskollegiet, att hammarens ägare alltjämt nyttjade ett torp på allmanningen, benämnt Utmålet, samt anhöll att, om ägarna ej ville avstå torpet till gruvlaget mot röjselsättning, därmed lagligen måtte förfaras, för att allt tillfälle skulle betagas till allmänningens nyttjande av dem som därtill ingen rätt hade. Hammarens ägare gjorde i sin förklaring gällande bättre rätt till allmanningen.

Kollegiet utlät sig i utslag den 22 februari 1739: Enär kollegiet genom brevet den 1 juni 1689, som grundat sig på Kungl. Maj:ts eget gottfinnande, anslagit Fibbhytte, Gyttorps och Hageby allmänningar under Pershytte gruvor till deras bearbetande, då ock flere skoglöse verk och hyttor måtte bliva hulpne, ty kunde kollegiet ej göra ändring härutinnan, utan blev allmänningen förbjuden vid vite, att stå och tillväxa så till gruvornas »som andre förefallande högst angelägne behov uti bergslagen».

Genom bergskollegiets utslag den 14 februari 1828 åsattes nu ifrågavarande allmänning rekognitionsavgift.

År 1815 ansökte Skrikarhytte hyttelag att till understöd i kolbehovet för sin tackjärnsblåsning få till skatte lösa bland andra Hageby och Fibbhytte allmänningar (jämför Dalkarlsbergs gruvallmänningar nr 14—17 ovan). Pershytte gruvlag bestred ansökningen och yrkade å sin sida att få skatteköpa såväl dessa skogstrakter som de båda Gyttorpsallmänningarna. I ärendet förebragtes utredning om hyttelagets och gruvlagets skogsbehov. Ärendet avgjordes genom Kungl. Maj:ts resolution den 27 augusti 1816, däri Kungl. Maj:t, med avslag å hyttelagets ansökan, förklarade att de Pershytte gruvor anslagne allmänningstrakter finge därefter som ditintills under gruvlaget förbliva och till gruvornas behov användas.

Landareal (hektar):	Gyttorps södra allm.	Gyttorps nya allm.	Pershytte utmål	Totalt
skogsmark	277.43	48.19	183.03	508.65
inrösningsjord	5.10	—	—	5.10
övrig mark	3.72	0.86	23.37	27.95
Summa	286.25	49.05	206.40	541.70

Virkesförråd:

m ³	50,575	5,273	23,268	79,116
m ³ per hektar	182	109	127	156

Taxeringsvärde: 138,700 kronor.

Rekognitionsavgift: 7 kronor 89 öre.

Skogsfångsbevillning: 63 kronor 31 öre.

Nyttjanderättshavare är Pershytte Grufvebolag såsom ägare till Pershytte gruvor: Pershytte övre fält, Lockgruvan och Pershytte nedre fält. Dessa gruvor drivas för fullt.

Jakt- och fiskearronden hava för domänfondens räkning upplåtits på allmänningarna. Mulbetet på Gyttorps södra allmänning nyttjas på grund av Kungl. Maj:ts resolution den 20 december 1647 av Nora stad och enligt uppgift i skogsindelningshandlingarna därjämte av Bergsängs egendom.

21) *Lönnbottens gruvallmänning* (Lönnbotten 1^a) i Nora socken, Örebro län, uppläts till Stribergs och Klacka gruvor jämlikt bergskollegiets brev den 1 juni 1689. Av protokollet vid bergmästareundersökning den 10 augusti 1747 framgår emellertid att Stribergs gruvlag, vartill allmänningen angavs vara anslagen, då ännu ej kommit i besittning av densamma. Anledningen härtill hade bergmästaren ej kunnat utröna. Vid sammanträdet föreslogs och godkändes emellertid att såväl Åsa-Röbergs kopparverk som Åshyttelaget skulle erhålla viss utsyning från allmänningen, dock så att några därå tillväxande byggningsträd måtte vara Stribergs gruvlag allena förbehållna jämte det att även gruvlaget, efter utsyning, erhöle så mycken hjälp med gruveved som ske kunde. Bergskollegiet utlät sig i utslag den 11 april 1748: »Ty har Kungl. collegium härmedelst velat efterlåta Åsa Röbergs kopparverks intressenter från denne Lönnbottne allmänning njuta så mycken

tilldelning till gruveved och smideskol vid gruvan, som bergmästaren i orten prövar denna allmänning med bestånd i längden tåla kunna; och i fall något vidare därifrån skulle kunna avlåtas, så kommer sådant av bergmästaren, Ås hyttelag till understöd, att tilldelas, vilket bergmästaren haver att jämka dessa verken emellan efter varderas nödtorft; dock varde de på denna skogstrakt tillväxande byggningsträd Stripebergs gruvelag, enligt förbem:te Kungl. Kollegii skrivelse av den 1 juni 1689, allena förbehållna.»

Av ett vid förlikningssammanträde den 29 april 1797 mellan Klacka stora gruvelag och Grecksåsars byamän, rörande råskillnaderna omkring Lomfly allmänning, fört protokoll framgår att Stribergs gruvelag »stundom haft någon hjälp» från Lönnbottens allmänning, varifrån däremot Klacka gruvelag »aldrig fått något virke». Bergmästaren Troilius upplyste i skrivelse till bergskollegiet den 31 december 1825, att Lönnbottens allmänning nästan uteslutande begagnats till gruvorna inom Nybergs och Stribergs gruvetingslag samt under senare år egentligen av där belägna Stora Åsbobergs odalgruvefält.

Rekognitionsavgift har åsatts allmänningen genom bergskollegiets utslag den 5 mars 1828.

Landareal:

skogsmark	259,87 hektar
inrösningsjord	8,55 »
övrig mark	60,94 »

Summa 329,36 hektar

Virkesförråd: 34,736 m³ (134 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 53,400 kronor.

Rekognitionsavgift: 4 kronor 62 öre.

Skogsfångsbevillning: 37 kronor.

Nyttjanderättshavare är Stribergs grufveaktiebolag såsom ägare av Stribergs och Åsbobergs gruvor.

Sedan Stribergs gruvor förenats med Åsbobergs odalfält jämlikt beslut den 12 november 1861, hava dess gruvfält alltmer vuxit samman, och sedan nyssnämnda bolag år 1919 övertagit båda fälten, utgöra de en enhet i tekniskt och ekonomiskt hänseende. I anledning härav har under lång följd av år allmänningens utsyning nyttjats av Stribergs och Åsbobergs gruvor utan åtskillnad. Såsom framgår av redogörelsen för Lomfly gruvallmänning (nr 18 ovan) har viss överenskommelse träffats mellan nyttjanderättshavarna till Lomfly och Lönnbottens allmänningar. Driften vid Klacka-Lerbergs gruvfält har emellertid nedlagts år 1935 på grund av att gruvorna utbrutits. Vid sådant förhållande lär rätten att för detta gruvfält eventuellt erhålla utsyning från Lönnbottens allmänning för framtiden vara utan betydelse.

Latorps och Västgöthyttfors byamän hava genom Svea hovrätts domar den 17 och den 30 juni 1846 förklarats berättigade till mulbete på allmänningen. — På allmänningen finnas två torp, vilka icke äga någon servitutsrätt. Jakt- och betesarrenden hava upplåtits av domänstyrelsen.

22) *Åsbobergs nya gruvallmänning* (Fogdhyttan 4⁴⁰) i Nora socken, Örebro län, har förvärvats genom byte mot Gyttorps norra allmännings östra del. Sistnämnda allmänningssdel, som tidigare betjänat olika verk (se redogörelsen för Pershytte gruvallmänningar nr 19 och 19½ ovan), blev genom bergskollegiets utslag den 27 mars 1797, tillsvidare och intill dess kollegiet för bergslagens tjänst funne gott annorlunda förordna, upplåten till Åsbobergs gruvors betjäning. Skogen åsattes samtidigt rekognitionsavgift. — Genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 april 1930 förordnades, att domänstyrel-

sen finge med Nitroglycerinaktiebolaget träffa avtal om byte av Gyttorps norra allmännings östra del mot ett område av fastigheten Fogdhyttan 4¹¹ (sedermera avstyckat och benämnt Fogdhyttan 4⁴⁰), därvid bolaget skulle erlægga en mellanavgift å 18,750 kronor, att bolagets bytesområde skulle disponeras såsom gruvskog och att följaktligen rekognitionsavgiften i stället skulle utgå för detta område och erläggas av nyttjanderättshavaren, samt att mellanavgiften skulle avsättas till en särskild fond, vars avkastning skulle användas till samma ändamål, vartill gruvskogen vore anslagen. Bytet kom till stånd enligt avtal den 3 juni 1930 med tillägg den 2 juli 1930.

Landareal:

skogsmark	17.11 hektar
övrig mark	0.83 »
Summa 17.94 hektar	

Virkesförråd: 2,077 m³ (121 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 2,800 kronor.

Rekognitionsavgift: 38 öre.

Skogsfångsbevillning: 3 kronor.

Nyttjanderättshavare är Stribergs grufveaktiebolag såsom ägare av Åsbobergs gruvor. I detta hänseende hänvisas vidare till redogörelserna för Lomfly och Lönnbottens gruvallmänningar (nr 18 och 21 ovan).

23) *Stråssa gruvallmänning* (Stråssa 1¹) i Ramsbergs socken, Örebro län, säges i 1896 års utlåtande (sid. 56 ff) hava blivit anvisad till Stråssa gruvors underhåll genom bergskollegiets brev den 1 juni 1689. Emellertid vill det synas som om den nuvarande gruvskogen helt motsvarar en skog, som redan tidigare anslagits till gruvan. När detta tidigare anslag ägt rum, är icke känt, men enligt hammarkommissions protokoll vid sammanträde den 6 september 1687 hade bergsmännen vid detta tillfälle upplyst, att skogen utbrutits från det angränsande bergsmanshemmanet Kårberg. Gruvefogden och konstvakterna vid Stråssa ägde enligt bergstingsrättens utslag den 12 mars 1799 viss rätt att hämta vedbrand på allmänningen.

Genom bergskollegiets utslag den 20 december 1826, härutinnan fastställt av Kungl. Maj:t den 19 mars 1828, förklarades att Ottes och Stripa gruvor, såvitt det kunde ske utan förnärmande av äldre innehavares rätt, kunde få utsyning å Stråssa allmänning emot utsättande av en skälig betalning till Stråssa gruvelag. Sedermera hava genom kommerskollegiets resolution den 10 maj 1926 Blanka och Gränshytte gruvfält förklarats mot deltagande i nyttjanderättshavaren åvilande kostnader för allmänningen berättigade till utsyning, sedan Stråssa och Stripa gruvors behov i nu nämnd ordning tillgodosetts.

Gruvskogen åsattes rekognitionsavgift genom bergskollegiets utslag den 5 mars 1828.

Landareal:

skogsmark	844.88 hektar
inrösningsjord	8.50 »
övrig mark	106.47 »

Summa 959.85 hektar

Virkesförråd: 109,396 m³ (129 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 174,600 kronor.

Rekognitionsavgift: 10 kronor 16 öre.

Skogsfångsbevillning: 81 kronor 25 öre.

Nyttjanderättshavare är Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund såsom ägare till Stråssa gruvor, men subsidiär skogsfångs rätt tillkommer enligt vad ovan nämnts Stripa gruvaktiebolag såsom ägare till Stripa gruvor samt Guldsmedshytte Aktiebolag såsom ägare till Blanka- och Gränshyttefälten. För närvarande äro endast Stripa och Blanka gruvor föremål för verklig drift; de båda övriga fälten försvaras dock.

Domänstyrelsen har på arrende upplåtit rätt till jakt på allmanningen.

24) *Ånsjö och Kalklints gruvallmanning* (Ånsjö och Kalklint 1¹) i Hjulsjö socken, Örebro län, tidigare två skilda allmänningar. Ånsjö allmanning synes hava blivit år 1683 anslagen Hjulsjö då återupptagna hytta och år 1690 åsatt rekognitionsavgift. Enligt 1725 års bergmästarerelation hade emellertid rekognitionsavgiften år 1708 upphört att utgå, vidare hade Ånsjö gruve-lagare gjort gällande bättre rätt till skogsfång på allmanningen, varför denna kommit under förbud. Hyttan torde snart hava nedlagts. År 1748 upplät bergskollegiet åt Åsa-Röbergs koppargruva bland annat Ånsjö allmanning »till kols anskaffande för malmens uppbrukande». Genom bergskollegiets resolution den 20 januari 1766 bifölls en framställning av bergmästaren att få utsyna byggningsvirke för den nyupptagna Rotkopsgruvan i Hjulsjö soc-ken från Ånsjö allmanning, vilken enligt bergmästaren vore »den endaste i orten åtbelägne, mig vitterligen ännu odisponerade och förut till andre så-dane gruvebyggnader nyttjade kronoallmanning». — Kalklints allmanning underlades år 1716 Rökärns kopparverk och blev år 1748 av kollegiet Rökärnsverket »allena förbehållen». Under 1760- och 1770-talen medgav kolle-giet vid vissa tillfällen utsyning av byggnadsvirke för särskilda ändamål vid Slotterbergs gruva. — Sedan framställning gjorts om tilldelning av Ånsjö och Kalklints allmänningar till Vedevågs manufakturverk, höll bergmästaren år 1780 sammanträde med Hjulsjö bergslag, varvid antecknades, att bergs-männen »väl icke genom dokumenter kunnat uppvisa någon speciell rätt till dessa allmänningar, men likväl alla med en mun påstått, att de av ålder varit gruvoskogar och eljest odisponerade till andra, antingen tackjärns-hytte- eller hammarverk». Genom utslag den 26 mars 1782 avskog kolle-giet ansökningen om skogstilldelning och åberopade därvid *dels* att Rökärns kopparverk icke annorlunda nyttjat Ånsjö och Kalklints allmänningar än att därifrån någon gång efter särskilt lämnat tillstånd och utsyning fått hämtas virke, då sådant för järngruvorna kunnat umbäras, och *dels* att dessa all-manningstrakter vore nödvändiga för Hjulsjö bergslags gruvor. Sedermera synas de båda allmänningarna hava behandlats som en enhet.

Vid bergmästareundersökning den 8 oktober 1824 för skogens taxering till rekognitionsavgift uppgåvo Slotterbergs och Rösbergs järngruvebolags kom-mitterade, att nämnda gruvfält av ålder årligen erhållit byggnadsvirke från ifrågavarande skog, varjämte Hjulsjö bergslags kommitterade yrkade att även gruvorna i Hjulsjö bergslag skulle få rätt att för byggnaders behov, efter bestämd andel i rekognitionsavgiften, begagna skogen. I skrivelse till bergs-kollegiet anförde bergmästaren härefter: »Till befrämjande av denna skogs rätta ändamål, som är dess användande till gruvebyggnader, torde bliva nö-digt, att den hitintills nyttjade uppsikt med utsyning efter uppgivna granska-de rekvisitioner bliver bibehållen, vilket även gruelagen medgivit; och så-ledes densamma icke måtte bliva anslagen något visst gruvfält till betjä-ning, varigenom de övriga, som erfordrade virke för gruvebyggnader, skulle utestängas, av orsak att för desamma någon rekognitionsavgift icke blivit erlagd.» I sitt utslag den 27 oktober 1828, varigenom rekognitionsavgift för skogen fastställdes, gick bergskollegiet icke in på frågan om tilldelning av gruvskogen till visst eller vissa gruvfält.

Enligt uppgift i skogsindelningshandlingarna har skogsavkastningen från år 1857 vartannat år disponerats för åtskilliga gruvor inom Hjulsjö socken

och vartannat år av Slotterbergs och Rösbergs gruvor, vilka samtliga sedan år 1873 äro förenade till Hjuljerna gruvbolag. — Genom resolution den 15 september 1922 har kommerskollegium medgivit, att från allmänningen utsyning av sådant för gruvdriften behöfligt virke, som befunnas ej erforderligt för de gruvor, som då vore berättigade till utsyning därifrån, finge åtnjutas för Rishöjdsbergsfältet samt, om ytterligare virkesöverskott förefunnas, för Ösjöbergsfältet, allt efter författningsenlig prövning av virkesbehoven och mot att gruvägarna, såsom nyttjanderättshavare i mån av erhållen utsyning, deltog, i vad på dem belöpte, i de nyttjanderättshavaren åvilande utgifterna för allmänningen.

Landareal:

skogsmark	149.92	hektar
inrösningsjord	2.30	»
övrig mark	5.58	»
	<hr/>	
	Summa	157.80 hektar

Virkesförråd: 20,751 m³ (138 m³ per hektar).

Taxeringsvärde: 36,200 kronor.

Rekognitionsavgift: 1 krona 94 öre.

Nyttjanderättshavare är numera Aktiebolaget Stjernfors—Ställdalen såsom ägare av Slotterbergs, Rösbergs, Ånsjö, Ösjöbergs och Rishöjdsbergs gruvor. Av nämnda gruvor drivas för närvarande endast Ösjöbergs gruvor; de övriga försvaras dock.

Sammanfattning.

Gruvskogarnas sammanlagda landareal utgör:

skogsmark	7,775.51	hektar
inrösningsjord	226.68	»
övrig mark	1,220.70	»
	<hr/>	
	Summa	9,222.89 hektar

Virkesförrådet har uppskattats till 964,274 m³ (124 m³ per hektar).

Det sammanlagda taxeringsvärdet utgör 1,458,100 kronor. Härtill kommer dock en del inägomark, som icke synes vara taxerad.

Det nominella värdet av stormfällnings- och mellangiftsfonderna är sammanlagt 119,529 kronor 56 öre.

För rätten till gruvskogarna skola till statsverket årligen utgöras rekognitionsavgifter med sammanlagt 118 kronor 97 öre och skogsfångsbevilning med sammanlagt 950 kronor 49 öre, eller således tillhoppa 1,069 kronor 46 öre.

Av gruvskogarna äro fem (Burängsbergs, Östanbergs, Nisshytte, Guldsmedsboda och Kronobergs) anslagna gruvor, som numera icke äro föremål för verklig drift men till vilka gruvrätten dock är försvarad. Dessa fem skogars sammanlagda landareal utgör 1,576.45 hektar (skogsmark 1,343.90 hektar) och deras taxeringsvärde 254,500 kronor. Avkastningen av dessa skogar tillfaller helt domänfonden. — Tidigare har jämlikt 12 § första stycket i 1898 års förordning fri disposition till virkesavkastningen medgivits nyttjanderättshavarna till flertalet av övriga gruvskogar, men numera sker även på dessa skogar all utsyning efter årlig prövning av virkesbehovet. Emellertid hava vederbörande bergmästare i ett stort antal fall från dessa gruvskogar till nyttjanderättshavarna anvisat hela den å skogarna enligt hushållningsplanen uttagbara årliga avverkningen såsom motsvarande eller understigande de sär-

skilda gruvornas behov. Elva den 30 maj 1938 dagtecknade utsyningsbesked av detta innehåll, avseende gruvskogar i västra bergmästaredistriktet, hava av domänstyrelsen efter tillstyrkande av kammarkollegiet överklagats under framhållande att endast utgivandet av en del av skogsavkastningen kunde anses motiverad av legitima behov. Besvärinstans är kommerskollegium. Besvären hava ännu ej prövats, vartill torde hava medverkat den nu upptagna frågan om reglering av de rättsförhållanden, som röra gruvskogarna. I avvaktan på utgången av dessa besvärs mål har domänstyrelsen i ett flertal fall såsom villkor för erhållande av utsyning enligt lämnade utsyningsbesked avkrävt vederbörande nyttjanderättshavare skriftlig förbindelse att — i händelse av bifall till besvären — till domänstyrelsen inbetala ett belopp, motsvarande överskottsvirkets värde.

Efter domänstyrelsens berättelser om domänverkets förvaltning under åren 1934—1941 (Sveriges officiella statistik) har följande sammanställning gjorts beträffande avverkning med mera å gruvskogarna under nämnda år.

Bergverksskogar (utom Tärendö och Åker).

	A v v e r k n i n g s b e l o p p				Summa m ³
	Utl. till nyttj.rätts- havare m ³	Använt för skogens skötsel m ³	Sålt för domän- fonden m ³		
1934	12,081	203	12,141		24,425
1935	15,051	131	4,987		20,169
1936	15,607	3	3,655		19,265
1937	20,442	9	5,037		25,488
1938	18,787	170	5,847		24,804
1939	19,714	183	4,669		24,566
1940	16,544	184	2,119		18,847
1941	22,960	39	3,508		26,507
Summa	141,186	922	41,963		184,071
Medeltal	17,648	115	5,245		23,008

	D o m ä n f o n d e n s				
	I n k o m s t e r			Summa utg. kr.	Beräkn. andel i adm. kostn. kr.
Inkomst av sålt virke kr.	Arr. o. diverse kr.	Summa kr.			
1934	32,705	2,552	35,257	8,998	8,460
1935	21,522	3,060	24,582	12,424	7,290
1936	29,749	3,630	33,379	15,731	8,560
1937	36,756	2,897	39,653	12,505	8,680
1938	55,407	6,454	61,861	17,008	8,730
1939	38,786	8,752	47,538	12,658	9,180
1940	17,815	4,368	22,183	12,411	9,650
1941	42,451	5,673	48,124	28,570	9,650
Summa	275,191	37,386	312,577	120,305	70,200
Medeltal	34,399	4,673	39,072	15,038	8,775

Avkastningen av stormfällnings- och mellangiftsfonder har i sin helhet uppburits av vederbörande nyttjanderättshavare.

Nuvarande rättsläge och möjligheter till reglering.

I fråga om rättsläget med avseende på gruvskogarna och möjligheterna till reglering därav har kammarkollegiet i utlåtandet den 31 mars 1941 anfört följande.

De flesta gruvskogarna hava tillkommit genom kronans under äldre tid gjorda anslag av allmänningsskog för gruvrörelsens understöd. Av de 18 gruvskogar, för vilka upplåtelse är kända, hava 16 anslagits under tiden 1647—1726 samt 2 år 1797. Beträffande Grängesbergs, Östanbergs, Bispbergs, Nordmarks och troligen även Stråssa gruvskogar gäller, att de av ålder brukats under vederbörlig gruv men att ursprunglig upplåtelse icke är känd. Kronans äganderätt till dessa skogar torde emellertid vara obestridd; i de fall, där nyttjanderättshavarna vid domstol gjort gällande bättre rätt, hava deras anspråk ogillats (Tuna-Östanbergs och Bispbergs gruvskogar). Beträffande slutligen Bengtstorps öken, Mellantrakten, Fagerbotrakten samt Ånsjö och Kalklints allmänning synes någon formlig upplåtelse till viss gruva ej hava ägt rum. Dessa skogar utgöras av allmänningstrakter, som stått under bergskollegiets disposition men som vid tiden för den allmänna gruvskogsregleringen på 1820-talet faktiskt kommit att användas huvudsakligen för vissa gruvors behov.

För frågan om gruvornas rättigheter på upplåtna skogar torde upplåtelse-resolutionernas innehåll i första hand vara av intresse. Dessa resolutioner äro oftast allmänt hållna. Typiskt är i detta avseende Kungl. Maj:ts brev till bergskollegiet den 10 augusti 1696 angående Dannemora gruvallmänningar: »Såsom landshövdingen Strömfelt med dess adjungerade haver efter Våre nådige ordres av den . . . med domar terminerat visse skogstrakter och allmänningar, de där bekvämligast kunna underläggas Dannemora gruva att därav hava den nödvändighet till stavrumsved och eljest vad betarvas till byggningsvirke och gruvans vidmakthållande; så hava Vi i nåder confirmerat och samtyckt, att samma terminerade skogar hädanefter skola komma gruvan till hjälp och understöd.» Gruvskogarna skulle sålunda förse gruvorna med det virke, som kunde behövas för gruvdriften, framförallt för malmens lösbrytning (»tillmakning») samt byggnadsvirke. I några fall nämner upplåtelsen endast visst slag av virke (t. ex. för Torsåkers gruvallmänning: »byggnadsvirke»). — Å andra sidan var gruvornas skogsfångs rätt *begränsad* av deras behov. Från 1700-talet äro flera fall kända, då bergskollegiet medgivit att virkesöverskott på gruvskog fick komma andra än gruvägarna till godo eller åberopat gruvornas *behov* som skäl för avslag på ansökan om tilldelning åt andra (Dannemora, Gyttorps, Lomfly och Lönnbottens allmänningar). Av samma princip följer, att om en gruva helt nedlades och dess skogsbehov alltså upphörde, skogen återföll till kronan. Vad här sagts om innehåll av gruvornas rätt har fått ett tydligt uttryck i bergskollegiets av Kungl. Maj:t fastställda utslag den 29 april 1813 angående Kronobergs allmänning. — Någon antydning, att den rättsstitel, varunder gruvskogarna innehades, var av sådan natur, att upplåtelsen ej kunde återkallas, söker man fåfängt under äldre tid. Tvärtom har genom en Kungl. Maj:ts resolution den 3 december 1823 i fråga om Nisshytte gruvskog förklarats, att en sådan bestämdare besittningsrätt, att »de angående upplåtelsen tagna författningar» ej kunde rubbas utan frivillig överenskommelse, icke ägde rum. Samma uppfattning om karaktären av gruvornas besittningsrätt kommer till uttryck i bergskollegiets båda utslag den 27 mars 1797, varigenom Kartela ö och Åshobergs allmänningar tills vidare och intill dess kollegiet för bergslagens tjänst kunde finna för gott

annorlunda förordna, upplätos till betjäning för Dalkarlsbergs respektive Åsbobergs gruvor. Å andra sidan saknas belägg för att anslag av denna natur återkallats, där nyttjanderättshavaren fortfarande var i behov därav för det ursprungliga ändamålet. Vad förhållandena i början av 1800-talet beträffar, kom väl redan på grund av den ålder, de vid denna tid gällande upplåtelseerna i regel ägde, någon återkallelse icke i fråga. Man torde därför kunna säga, att utvecklingen vid denna tid tenderade mot att tillerkänna skogsanslagen privaträttslig karaktär, ehuru denna ännu ej var klart utbildad. — För gruvornas rätt till skogsfång på gruvskogarna utgick under äldre tid icke någon ersättning till kronan. Denna avgiftsfrihet grundade sig på ett Kungl. Maj:ts beslut den 11 december 1696 angående Dannemora gruvallmänningar (Bergsordningar I sid. 504).

Gruvskogarnas rättsställning reglerades närmare genom beslut av statsmakterna år 1823. I proposition (nr 16) till 1823 års riksdag upptogs frågan om den avgiftsfrihet, under vilken gruvskogarna innehades. I propositionen anfördes, att bland de skogar, för vilka undersökning och behandling på grund av 1811 års rekognitionsskogsförfattning blivit ifrågasatt, jämväl förekommit några kronoskogar, som blivit till särskilda järngruvor för deras behov utan någon mera bestämd besittningsrätt eller några därmed förknippade skyldigheter upplåtna och, med undantag av några få, utan avgift till staten varit av gruvorna begagnade. Kungl. Maj:t hade vid de senare åren uppkomna och Kungl. Maj:ts prövning underställda frågor, huru med dessa s. k. gruvskogar borde förhållas, funnit dem såsom ej nämnda i 1811 års förordning icke kunna bland rekognitionsskogar hänföras och följaktligen icke heller i allmänhet kunna behandlas efter samma författning utan ansett dem vara sådana kronoskogar, vilkas disposition berodde på rikets ständers samtycke. Det vore likväl angeläget, att dessa skogar, vilka såvitt de vore behöfliga för de gruvor, åt vilka de blivit upplåtna, icke torde kunna dem fränkännas, bleve använda till både statens och bergverkens ömsesidiga förmån. Men betänkligheter mötte icke utan skäl mot att, såsom vore foreskrivet om rekognitionsskogarna, skilja dem från kronan och överlämna dem till den enskilda äganderätten, helst i avseende å dessa skogar, som huvudsakligen vore ägnade att förse gruvorna med storverksträd för deras behov och borde sparas därtill, en helt annan hushållning borde vidtagas än med rekognitionsskogarna. En sådan hushållning kunde icke förväntas av enskilda utan allmänt intresse därå. Därför hade också dessa skogar dittills varit ställda under bergsstyrelsens uppsikt och icke fått begagnas utan förut av densamma medgiven utsyning. Ej heller borde desamma frånskiljas staten, på det att, om den gruva, åt vilken en sådan skog varit upplåten, skulle upphöra, skogen måtte kunna överlämnas till understöd åt en annan gruva. Kungl. Maj:t ville därför föreslå ständerna stadga, att dessa skogar måtte bibehållas och, på sätt dittills skett, begagnas för de gruvors behov och nytta, för vilka de varit upplåtna, så länge samma gruvor bearbetades, och vid deras upphörande upplätas åt och användas av andra gruvor, som därav kunde vara i behov. Dock borde, på det staten icke måtte sakna inkomst av dessa skogar, »vanlig rekognitionsavgift» åsättas desamma att därefter årligen till staten erläggas i likhet med vad redan ägde rum för några av dem.

Sedan ständerna bifallit Kungl. Maj:ts förslag, befalldes i Kungl. Maj:ts brev den 29 januari 1824 kammar- och bergskollegierna att verkställa beslutet, i vad det avsåg åsättande av rekognitionsavgift. I anledning härav blevo sedermera de gruvskogar, för vilka rekognitionsavgift icke redan utgick taxerade till sådan avgift (efter 1 skilling banco per stavrum ved), vilken därefter fastställdes av vederbörande myndighet (bergskollegiet, kammar- och bergskollegierna resp. kammar- och kommerskollegierna).

Den rätt, som genom 1823 års beslut av Kungl. Maj:t och riksdag tillades gruvorna beträffande dem anslagna eller av dem nyttjade skogar, torde vara av konstitutiv betydelse för det nuvarande rättsläget. (Jämför Kungl. Maj:ts dom den 28 april 1868 angående jordäganderätt till gruva, som upptagits på Västra öken (Naumanns tidskrift sid. 615). Den förut i viss mån prekära skogsfångsrätten har genom denna reglering förvandlats till en verklig (»bestämd», privat) rätt för gruvägarna, men dess sakliga innehåll har ej förändrats (»på sätt hittills skett»). Rättigheten har emellertid kompletterats med en skyldighet att utgöra rekognitionsavgift efter samma grund som för de gamla rekognitionsskogarna. Genom gruvägares tysta godkännande av de nya villkoren för innehavet har, torde man få anse, tillskapats ett ömsesidigt rättsförhållande mellan kronan och gruvägaren, vilken senare alltså vunnit en privaträttslig rätt till skogen ifråga. En bekräftelse härå kan anses ligga i åsättande av rekognitionsavgift vid en förrättning, som i viss mån påminner om vanlig hemmansskatteläggning.

Rättighetens varaktighet är beroende av att gruvan »bearbetas». Det bör dock anmärkas, att tolkningen av detta villkor numera kan föranleda viss tvekan med hänsyn till möjligheten för en gruvägare att under obegränsad tid försvara gruvrätten på annat sätt än genom grubarbete. Bestämmelsen om överflyttning, då en gruva upphör, av densamma anslagen skog å annan gruva är givetvis av rent förvaltningsrättslig natur och kan icke grunda någon rätt för viss gruva att komma i åtanke.

I fråga om nyttjanderättens *sakliga innehåll* gäller liksom tidigare, att behovet är avgörande. I den mån hela avkastningen av en gruvskog icke åtgår för täckande av vederbörande gruvas virkesbehov, inflyter enligt gällande bestämmelser överskottet till domänfonden. Nyttjanderättshavaren kan visserligen enligt § 12 förordningen den 27 maj 1898 angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar medgivas fri disposition till gruvskogens avkastning eller försäljning av utsynat virke, men någon rätt härtill föreligger icke, och medgivandet blir beroende på prövning av behovet i varje särskilt fall. Nämnda förordning torde för övrigt, liksom dess föregångare, förordningen i samma ämne den 30 maj 1873, helt vara av förvaltningsrättslig natur. Den reglerar icke rätten till gruvskogarna utan endast sättet för utövande av denna rätt.

Under senare tid — efter 1823 års reglering — hava på några gruvskogar (Lomfly, Lönnbottens, Asbobergs nya och Stråssa) subsidiära rättigheter till skogsfång upplåtits åt andra gruvor än de ursprungligen utsyningsberättigade, mot erläggande av skäligen betalning till dessas ägare (nyttjanderättshavarna) eller mot deltagande i deras kostnader för skogen. De sålunda subsidiärt utsyningsberättigade gruvorna ägas numera av respektive nyttjanderättshavare utom beträffande Stråssa gruvvallmanning, där subsidiära utsyningsrättigheter tillkomma två särskilda bolag.

Med innehavet av gruvskog följer för innehavare, förutom skyldighet att erlægga rekognitionsavgift, vare sig rättigheten tages i anspråk eller ej, skyldighet att erlægga skogsfångsbevillning enligt 1 § förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Jämväl denna avgift utgår, antingen skogsfånget begagnas eller icke; den utgör 25 öre för varje stavrum ved eller däremot svarande 18 tunnor kol och beräknas efter det belopp ved eller kol, för vilket rekognitionsavgiften enligt privilegier eller resolutioner utgår. Vidare åligger jämlikt 13 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 innehavaren att erlægga kommunal fastighetsskatt för skogen. Innehavaren likställes också i 13 § förordningen samma dag om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt med jordägare i fråga om skyldighet att erlægga skatt för förmögenhet.

Tillägger man Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1823 angående gruvskogarnas disposition den innebörden, att därigenom tillskapats ett privaträttsligt rättsförhållande mellan staten och nyttjanderättshavarna av det innehåll, förut sagts, torde därmed vara givet, att de senares rätt till gruvskogarna icke annat än möjligen genom expropriatoriskt förfarande, i så fall mot full ersättning, kan bringas att upphöra utan deras medgivande. Lika litet synes med hänsyn till förut angivna omständigheter en höjning av det utgående vederlaget, rekognitionsavgiften, kunna ifrågakomma. En viss parallell med de numera avskrivna grundskatterna föreligger här. Frågan om eventuell höjning av skogsfångsbeivlingen är av skattepolitisk natur och torde således falla utanför kollegiets uppdrag. Den enda praktiskt genomförbara utvägen för en reglering av det bestående rättsförhållandet torde vara att söka åstadkomma frivillig överenskommelse antingen om inlösen till staten av nyttjanderättshavarnas rätt eller om dessas övertagande av äganderätten. För en dylik överenskommelse erfordras jämlikt § 77 regeringsformen riksdagens medverkan.

Förhandlingar och uppgörelse.

Förhandlingarna om reglering av bestående rättsförhållanden ha förts mellan kammarkollegiet och nyttjanderättshavarna till gruvskogarna. Dessa förhandlingar ha resulterat i att vid sammanträde den 4 maj 1939 mellan representanter för kollegiet och domänstyrelsen å ena sidan samt ombud för flertalet nyttjanderättshavare å den andra, på sätt framgår av det vid sammanträdet förda protokollet, träffats en preliminär enhetsuppgörelse av följande innehåll.

1) Nyttjanderättshavarna övertaga äganderätten till samtliga gruvskogar med undantag av Kronobergs och Nisshytte gruvskogar och erlägga därför en köpeskilling motsvarande fyrtio procent av fastigheternas värde, uppskattat på sätt nedan under 5) sägs.

2) Kronan inlöser nyttjanderättshavarnas rätt till Kronobergs och Nisshytte gruvskogar för ett belopp, som motsvarar sextio procent av fastigheternas uppskattade värde.

3) Uppgörelsen avser endast de områden, som enligt en inom kammarkollegiet i december 1938 upprättad sammanställning över gruvskogarna, vilken i februari 1939 överlämnats till gruvskogskommittén, för närvarande disponeras såsom gruvskogar. Uppgörelsen berör sålunda exempelvis ej den s. k. Sågparken av Dannemora södra gruvvallmanning.

4) De till vissa gruvskogar knutna mellangifts- och vindfällsfonderna uppdelas så att kronan erhåller fyrtio och nyttjanderättshavaren sextio procent.

5) Gruvskogarnas värde uppskattas av två värderingsmän, nämligen byråchefen Lindeberg, utsedd av kronan, och jägmästaren Nordquist, utsedd av nyttjanderättshavarna. Kunna dessa icke uppnå enighet, inträder såsom tredje värderingsman länsjägmästaren Edvin Nyblom i Västerås.

Till grund för uppskattningen av skogsmarkens och växande skogens värde läggas bruttopriser å timmer, sulfit- och sulfatved samt brännved för tioårsperioden 1930—1939 samt avverkningskostnaderna för de sista fem åren.

Frågan om värderingen av Grängesbergs gruvskog uppskjutes intill dess pågående förhandlingar mellan domänstyrelsen, nyttjanderättshavarna och

Grängesbergs kommun rörande upplåtelse till kommunen av viss del av gruvskogens mark avslutats.

6) Kronan och nyttjanderättshavarna betala envar sina kostnader för värderingen. Skulle gemensamma kostnader uppkomma, betala parterna hälften vardera.

7) Förefintliga servitut för rätt till husbehovsvirke, mulbete och dylikt på gruvskogarna få kvarstå.

Enligt tillägg till protokollet har domänstyrelsen anmält, att styrelsen önskade övertaga, förutom de båda i punkt 2) av överenskommelsen nämnda skogarna, jämväl Burängsbergs gruvallmänning.

Uppgörelsen har biträts av kommerskollegium.

I fråga om den uppskattning av värdefördelningen mellan kronans och nyttjanderättshavarnas rättigheter med avseende på gruvskogarna, varom enighet vunnits vid den preliminära uppgörelsen, har kammarkollegiet i utlåtandet den 31 mars 1941 anfört följande.

Värdefördelningen innebär, att statens rätt till var och en av gruvskogarna skattats till 40 procent och vederbörande nyttjanderättshavares rätt till 60 procent av skogens värde. Om varje gruvskog behandlats för sig, hade givetvis motsvarande uppskattning kunnat utfalla olika i de skilda fallen. Framförallt torde statens rätt hava bort taxeras avsevärt högre i fråga om de skogar, som betjäna numera nedlagda ehuru försvarade gruvor, än beträffande övriga skogar. Från nyttjanderättshavarnas sida har emellertid en generellt giltig värdefördelning ansetts såsom önskvärd för en uppgörelse beträffande samtliga skogar, och ämbetsverken hava å andra sidan icke ansett hinder däremot möta ur statsverkets synpunkt, därest en sådan uppgörelse komme till stånd.

När det gäller att bedöma skäligheten av den gjorda värdefördelningen, saknas fasta hållpunkter, men fördelningen vilar på samma grunder, som tidigare i likartade fall tillämpats, med de jämkningar, som här föreliggande särskilda förhållanden ansetts påkalla. Kollegiet vill i detta avseende särskilt hänvisa till statsmakternas för få år sedan fattade beslut om inlösen av viss enskild rätt till Lindhovs kungsgård i Halland (prop. nr 89/1933). Denna kungsgård hade sedan förra delen av 1700-talet varit upplåten på perpetuellt arrende åt generalmajoren friherre von Faltzburg och hans arvingar mot utgörande av 100 tunnor spannmål årligen. Innehavarnas rätt, som alltså var ärftlig och villkorlig men ej överlåtlig, taxerades i nämnda ärende till $\frac{2}{3}$ och kronans rätt till $\frac{1}{3}$ av fastighetens värde. Beträffande gruvskogarna är nyttjanderätten ständig men villkorlig och icke överlåtlig (utom tillsammans med vederbörande gruva); i stället är det för nyttjanderätten utgående vederlaget mycket obetydligt. Det torde med hänsyn härtill vara motiverat att anse kronans rätt till gruvskogarna — i de fall där gruvorna drivas och skogsavkastningen helt eller till större delen tillfaller nyttjanderättshavarna — i genomsnitt likvärdig med äganderätten till Lindhovs kungsgård och skatta den till $\frac{1}{3}$ av skogarnas värde. Om värdet beträffande de gruvskogar, som äro anslagna numera nedlagda gruvor, sättes till det dubbla, blir — då dessa skogars uppskattade värde motsvarar 17.9 procent av alla gruvskogarnas sammanlagda värde — genomsnittsvärdet av kronans rätt till alla skogarna ($\frac{2}{3} \times 17.9 + \frac{1}{3} \times 82.1 =$) 39.3 procent. Av denna jämförelse vill det alltså synas som om en taxering av kronans rätt till 40 procent vore skälig.

Uppskattningen av skogarnas värde har sedermera verkställts, och värderingsmännen hava framlagt resultatet i ett den 7 februari 1941 dagtecknat utlåtande. Av detta utlåtande framgår bland annat,

att sedan Grängesbergs kommun hos Kungl. Maj:t återkallat sin framställning om eventuellt markförvärv från Grängesbergs gruvskog, värdering av denna skog ägt rum efter samma grunder som beträffande övriga gruvskogar,

att Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag såsom nyttjanderättshavare till Burängsbergs gruvallmänning medgivit, att byte mellan denna allmänning och kronan tillhörigt skogskomplex av motsvarande värde finge ske, under förutsättning att den preliminära överenskommelsen fullföljdes,

att bolaget sedermera under hand jämväl medgivit, att likviden för övervärdet av skog och skogsmark å kronoparken Laxsjö, vilken föreslagits som vederlag för Burängsbergs gruvallmänning, skulle erläggas genom att bolaget till kronan överläte av domänstyrelsen godtaget skogsområde efter värdering enligt enahanda grunder, som tillämpats för kronoparken i fråga,

samt att Bispbergs Aktiebolag såsom nyttjanderättshavare till Nisshytte gruvskog gjort framställning om att i samband med att kronan förvärvade denna skog ett å skogen befintligt, bolaget tillhörigt utmål, Nissgruvornas utmål, måtte få förvärvas av bolaget, varefter förrättningsmännen, som ansett sig kunna tillstyrka framställningen, uppskattat utmålet efter samma grunder som för skogarna i övrigt.

Underhand har jämväl Kronobergs Grufvebolag såsom nyttjanderättshavare till Kronobergs gruvallmänning framställt önskemål om att i samband med kronans förvärv av denna allmänning få lösa på allmänningen belägna gruvutmål enligt samma grunder som tillämpats vid uppgörelsen i övrigt. Värderingsmännen hava sedermera vid särskild förrättning uppskattat detta utmålsområdes värde.

Domänstyrelsen har tillstyrkt försäljning till Bispbergs Aktiebolag och Kronobergs Grufvebolag av förut omförmälda utmålsområden på Nisshytte gruvskog och Kronobergs gruvallmänning efter de grunder, som gälla för uppgörelsen i övrigt. Styrelsen har vidare meddelat, att överenskommelse rörande det ifrågasatta bytet mellan nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning och kronan tillhörigt skogskomplex ännu ej träffats, samt föreslagit framställning till riksdagen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att, i den mån överenskommelse därom må senare kunna träffas mellan kronan och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, besluta om förvärv åt kronan av allmänningen i fråga genom byte av fastigheter mellan kronan och bolaget.

Vid värderingen av gruvskogarna hava värderingsmännen till en början jämlikt den preliminära uppgörelsen uppskattat värdet av skog och skogsmark på grundval av bruttopriser för tioårsperioden 1930—1939. Med hänsyn till bland annat den stegring av virkespriser, som inträtt under år 1940, och utsikterna till ytterligare prisstegring under närmast följande år hava emellertid värderingsmännen därefter enat sig om att framlägga en värdering, grundad på väsentligt högre priser eller bruttopriserna för tioårsperioden 1931—1940. Denna ändring av beräkningsgrunden har medfört, att det genomsnittliga värdet å skog och skogsmark höjts från 3 kronor 3 öre per kubikmeter virke å rot till 4 kronor 28 öre.

Sedan värderingsmännens utlåtande avgivits, ha nyttjanderättshavarna vid sammanträde den 4 mars 1941 i anledning av därom av domänstyrelsen framställt yrkande beslutat medgiva ytterligare höjning av värdet å skog och skogsmark till ett belopp, som motsvarar i genomsnitt 5 kronor per kubikmeter virke å rot.

Kammarkollegiet har i utlåtandet den 31 mars 1941 tillstyrkt ett fullföljande av den preliminära uppgörelsen med tillämpning av sist angivna grunder för skogens värdering.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 uppdragit åt f. d. generaldirektören G. Kuylenstjerna att förhandla med nyttjanderättshavarna angående grunderna för värdering av skogarna i händelse av överlåtelse med äganderätt samt vissa därmed sammanhängande frågor, ha under hösten 1942 överenskommelser träffats om ytterligare höjning av det beräknade värdet å skog och skogsmark till ett belopp, som motsvarade 7 kronor per kubikmeter å rot. Innebörden härav med avseende på de särskilda gruvskogarna framgår av bilagda tablå (*Bilaga*).

Ett fullföljande av uppgörelsen skulle med tillämpning av nu antagna värderingsgrunder innebära följande: Kronan inlöser nyttjanderättshavarnas rätt till Nisshytte gruvskog och Kronobergs gruvallmänning för sammanlagt 174,270 kronor samt förvärvar, efter ytterligare förhandling, nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning genom byte mot kronan tillhörig mark. Vederbörande nyttjanderättshavare övertaga äganderätten till alla övriga gruvskogar ävensom till Nissgruvornas och Kronobergsgruvornas utmålsområden mot erläggande till statsverket av sammanlagt 2,535,678 kronor. Stormfällnings- och mellangiftsfonderna uppdelas, så att kronan erhåller 40 procent och vederbörande nyttjanderättshavare 60 procent av fondernas värde.

I utlåtande den 25 februari 1943 har kammarkollegiet meddelat, att kollegiet — i anslutning till den förut berörda preliminära uppgörelsen och med iakttagande av vad i övrigt i ärendet förekommit — med de särskilda nyttjanderättshavarna träffat köpekontrakt respektive avtal om inlösande av nyttjanderätten, vilkas giltighet gjorts beroende dels av Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande och dels av vederbörligt tillstånd för nyttjanderättshavarna till de avsedda fastighetsförvärven.

Kammarkollegiet har vidare hemställt, att Kungl. Maj:t måtte begära bemyndigande av riksdagen att, i den mån överenskommelse må senare kunna träffas mellan kronan och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, besluta om förvärv åt kronan av nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning genom byte av fastigheter mellan kronan och bolaget.

Slutligen har kollegiet i fråga om det i redogörelsen för Nordmarks gruvallmänning (under nr 8 ovan) nämnda området om 28.19 hektar av Nordmarks gruvors odalfält hemställt, att Kungl. Maj:t i avvaktan på erforderlig utredning i denna del måtte utverka riksdagens bemyndigande att, för den händelse kronan skulle befinnas äga någon rätt till området i fråga, med gruvägarna träffa uppgörelse rörande avvecklingen av denna rätt.

*Departements-
chefen.*

Den nyttjanderätt till ovan omförmälda, kronan tillhöriga skogsfastigheter, de s. k. gruvskogarna, som tillkommer innehavarna av vissa järngruvor, utgör en relict från det äldre statshushållningssystem, vari såsom ett led ingingo omfattande skogsanslag till bergshanteringens understöd. Det synes mig obestridligt, att betydande fördelar stå att vinna genom en avveckling av de förhållanden, som alltjämt bestå med avseende å ifrågavarande fastigheter. Frågan torde erhålla en tillfredsställande lösning genom fullföljande av uppgörelsen rörande samtliga gruvskogar, som träffats mellan ämbetsverken och ombud för nyttjanderättshavarna, med gjorda tillägg angående vederbörande gruvägares förvärv av utmålsområden å vissa gruvskogar samt med tillämpning av värden å skog och skogsmark, som motsvara i medeltal 7 kronor per kubikmeter virke å rot.

Det synes lämpligt att Kungl. Maj:t, på sätt kammarkollegiet föreslagit, av riksdagen begär bemyndigande att besluta om avtal angående förvärv till kronan av nyttjanderätten till fastigheten Burängsbergs gruvallmänning 1¹ i Grangärde socken samt angående avveckling av kronans eventuella rätt till viss del av fastigheten Nordmarks Gruveallmänning 1¹ i Nordmarks socken.

Slutligen förutsätter jag, att de medel, som komma att inflyta till kronan vid ett fullföljande av uppgörelsen, tillföras fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, liksom att erforderliga löseskillingsbelopp få utgå ur nämnda fond.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t

1) att med vederbörande nyttjanderättshavare till ifrågavarande åt järngruvor anslagna skogsfastigheter träffa avtal i huvudsaklig överensstämmelse med den preliminära uppgörelse, som ingåtts den 4 maj 1939, med gjorda tillägg angående utmålsområden på fastigheterna Nisshyttans överloppskog 1¹ i Sätters socken och Kronoberg 1¹ i Kvistbro socken samt med tillämpning av de värden, som vid den slutligen antagna uppskattningen åsatts fastigheterna;

2) att, i den mån överenskommelse därom senare kan träffas mellan kronan och vederbörande innehavare av den till nyttjande för Burängsbergs gruvors behov anslagna fastigheten Burängsbergs gruvallmänning 1¹ i Grangärde socken, träffa avtal rörande berörda nyttjanderätts avstående till kronan genom nyttjanderättens utbyte mot annan kronan tillhörig fastighet;

3) att, för den händelse kronan vid blivande utredning skulle befinnas äga någon rätt till viss del av det i fastigheten Nordmarks Gruveallmänning 1¹ i Nordmarks socken ingående s. k. blecket eller odalfältet vid Nordmarks gruvor, med gruvägarna träffa uppgörelse rörande avvecklingen av denna rätt.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.

Nr	N a m n	Netto- värde av skog och skogs- mark kr.	Vidstående värde mot- svarar		Värde av inrös- nings- jord kr.	Värde av övrig mark kr.	Summa netto- värden kr.	Fördelning av likvid till	
			per m ² å rot kr.	per hektar skogs- mark kr.				kronan kr.	nytt- jande- rätts- havare kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Burängsbergs gruvallm. ¹	418,440	6.68	886	—	185	418,625	167,450	
2	Grängesbergs gruvskog.....	560,805	7.71	913	162,080	385	723,270	389,308	
3	Östanbergs gruvallm.	375,000	7.58	1,052	12,070	195	387,265	154,906	
4	Torsåkers »	301,540	7.34	1,023	1,785	70	303,395	121,358	
5	Bispbergs gruvskog	340,590	8.19	1,119	5,480	40	346,110	138,444	
6	Nisshytte »	148,895	5.63	883	—	270	149,165		89,499
	därav Nissgruvornas utmål....	5,565	6.77	821	—	—	5,565	5,565	
7a	Dannemora norra gruvallm. ..	194,275	6.55	527	1,250	740	196,265	78,506	
7b	» västra » ..	131,225	7.35	643	3,350	180	134,755	53,902	
7c	» södra » ..	785,555	8.11	965	5,635	255	791,445	316,578	
8	Nordmarks gruvallm.	73,445	5.61	585	17,000	360	90,805	36,322	
9	Bredrevens »								
	9 ¹ Persbergs block I.....	175,470	9.26	1,236	—	95	175,565	70,226	
	9 ² Långban » II.....	143,210	8.96	1,042	—	95	143,305	57,322	
10	Hornkullens gruvallm.....	651,225	6.25	765	—	1,110	652,335	260,934	
11	Persbergs östra gruvallm.	27,255	7.18	787	—	25	27,280	10,912	
12	Gullsmedsboda »	160,830	6.09	971	4,545	115	165,490	66,196	
13	Kronobergs »	139,975	6.43	758	1,205	105	141,285		84,771
	därav Kronobergsgruvornas ut- mål.....	14,673	6.35	596	—	—	14,673	14,673	
14	Mellantrakten	90,565	5.64	709	3,645	50	94,260	37,704	
15	Västra Öken	308,305	8.30	761	3,960	555	312,820	125,128	
16	Fagerbo								
16 ¹ / ₂	Kartela ö.....	65,880	5.91	610	—	35	65,915	26,366	
17	Bengtstorps Öken	44,405	6.11	580	—	105	44,510	17,804	
18	Lomfly gruvallm.	26,620	6.52	685	—	120	26,740	10,696	
19	Gyttorps södra gruvallm.....	306,365	6.06	1,104	5,100	20	311,485	124,594	
19 ¹ / ₂	Gyttorps nya »	33,775	6.41	701	—	5	33,780	13,512	
20	Pershytte utmål.....	119,665	5.14	654	—	115	119,780	47,912	
21	Lönnbottens gruvallm.....	225,230	6.48	867	5,130	305	230,665	92,266	
22	Åsbobergs nya »	12,425	5.98	726	—	—	12,430	4,972	
23	Stråssa gruvallm.	756,580	6.92	895	8,500	530	765,610	306,244	
24	Ånsjö o. Kalklints gruvallm...	132,370	6.38	883	920	30	133,320	53,328	
	Summa och medeltal	6,749,920	7.00	868	241,655	6,100	6,997,675	2,703,128	174,270

¹ Enligt den slutliga uppgörelsen avses att kronan genom byte skall förvärva nyttjanderätten till denna allmänning.